

Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie te Noordwolde, Gemeente Weststellingwerf

dr. Johan Jelsma
drs. Caroline Tulp

rapport 2002-09/1

september 2002

 de steekproef
archeologisch onderzoeks-
en adviesbureau

*Een Aanvullende Archeologische
Inventarisatie te Noordwolde,
Gemeente Weststellingwerf*

Een onderzoek in opdracht van
Heeling Krop Bekkering
Stedebouwkundigen en Architecten
te Groningen.

september 2002
rapportnummer 2002-09/1
tekst door dr. Johan Jelsma en
drs. Caroline Tulp



De Steekproef, Archeologisch
Onderzoeks- en Adviesbureau
Petrus-Hendriksstraat 70-a
9714 EJ Groningen
telefoon 050 - 5779784
fax 050 - 5779786
internet www.desteckproef.nl
e-mail info@desteckproef.nl

Inleiding

Locatie

Het plangebied Elsweg ligt aan de zuidkant van Noordwolde, gemeente Weststellingwerf, ten oosten van de Spokeplas en ten westen van de Nieuweweg. Het onderzochte terrein wordt in het noordoosten begrensd door een perceel met bomen en in het westen door de weg langs het sportterrein (zie Figuur 1). Het gebied bestaat uit twee percelen. Het westelijke perceel is in gebruik als grasland en het oostelijke deel van het onderzochte gebied ligt braak. Het plangebied heeft een omvang van ongeveer 2,5 hectare. De RD-centrumcoördinaten zijn 205,63/543,98.

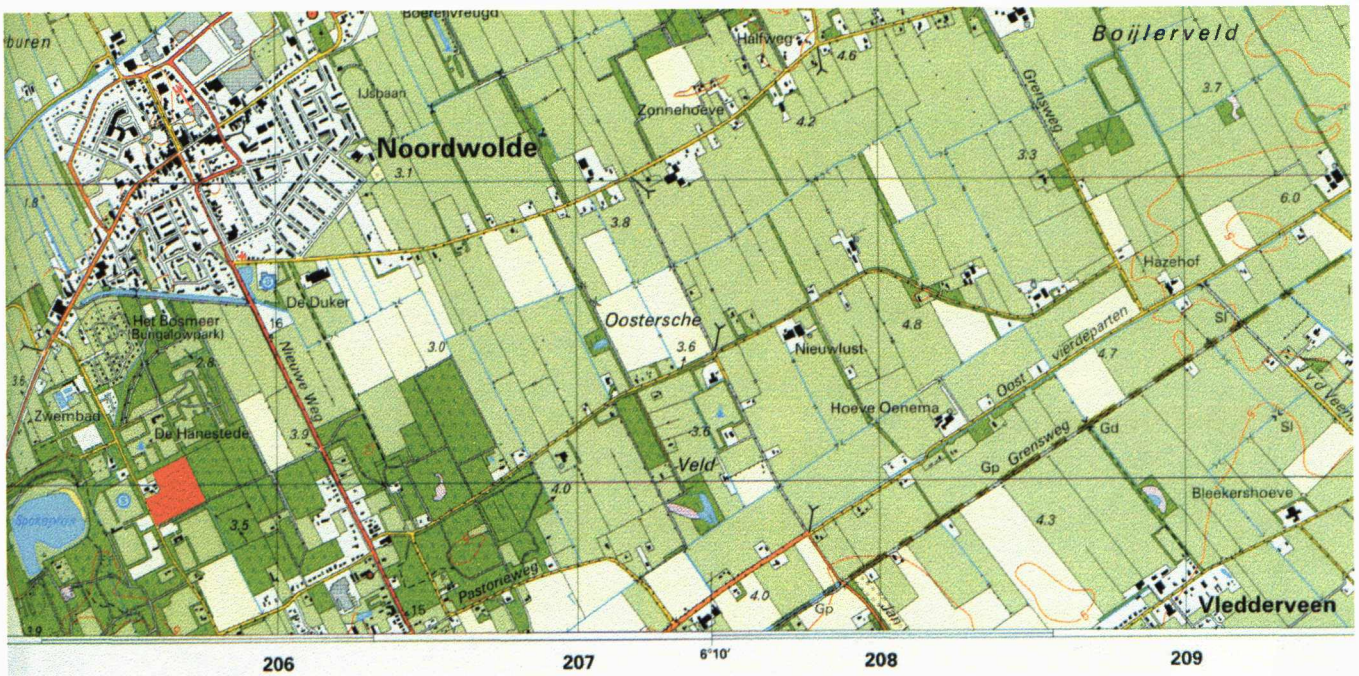
De bodem bestaat uit een veldpodzol met lemig fijn zand en keileem beginnend tussen 40 en 120 cm diepte (classificatie bodemkaart Hn23x met grondwatertrap V: gemiddelde hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm beneden het maaiveld). In de zuidelijke hoek is de veldpodzol minder lemig (Hn21). Het terrein ligt ongeveer 3,5 meter boven het NAP.

Uit het plangebied zelf en uit de directe omgeving zijn geen vondstmeldingen in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) of in het Centraal Monumenten Archief (CMA) aanwezig.

Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van *Heeling Krop Bekkering Stedebouwkundigen en Architecten* te Groningen, vertegenwoordigd door dhr. G. Lindeman. De aanleiding voor het onderzoek is het plan tot de aanleg van een recreatiepark: *Elsweg*.

Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen en het bepalen van de kwaliteit van eventuele archeologische sporen in dit gebied.



Figuur 1. Overzichtskaart 1 : 25000. De onderzoekslocatie te Noordwolde is in rood aangegeven. [Naar: Topografische Dienst. 2000. *Grote Provincie Atlas Friesland / Grutte Provinsje Atlas Fryslân 1:25000*. Vierde editie / Fjirde edysje. Groningen, Wolters-Noordhoff Atlasproducties / Ljouwert, Afûk]

Methoden en technieken

Het meetsysteem

De basislijn van het meetsysteem loopt in het verlengde van noordoostgevel van het ten noordwesten van het plangebied gelegen huis. Op deze basislijn ligt de eerste raai met boringen (boornummers 1 en 2); boring 1 ligt 20 meter ten zuidoosten van de perceelsgrens. De tweede raai (nummers 3 tot en met 4) ligt evenwijdig aan raai I op een afstand van 35 meter. De derde raai (nummers 6 tot en met 8) ligt eveneens op 35 meter van de vorige raai vandaan. Hetzelfde geldt voor raai IV (nummers 9 tot en met 12) en raai V (boringen 13 tot en met 15). Tussen de boringen op één raai zit steeds een afstand van 40 meter. Op deze wijze is, bij een 'verspringend grid', de onderling afstand tussen elk boorpunt en de naburige boorpunten steeds hetzelfde. Voor de ligging van de boorpunten wordt verwezen naar Figuur 2.

Werkwijze

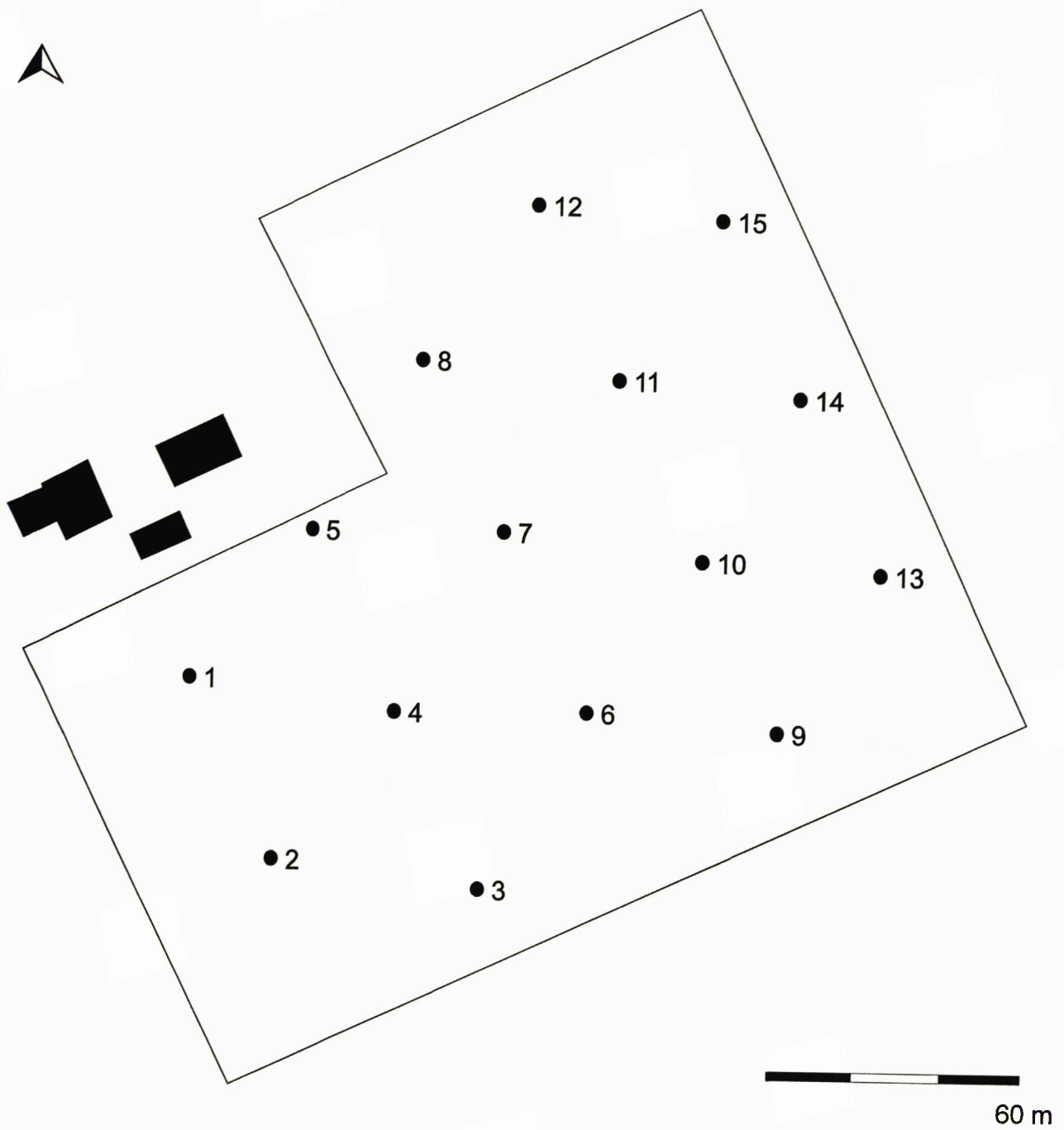
Er zijn grondboringen uitgevoerd met een 8 cm Edelmanboor; hiermee is de kwaliteit van de bodem bepaald. De opgeboorde grond werd gezeefd op een 4 mm zeef, om archeologische indicatoren zoals houtskool, verbrand bot, aardewerk, metaal of bewerkt vuursteen te traceren. In totaal zijn er 15 boringen uitgevoerd.

Resultaten

Het veldwerk vond plaats op 2 september 2002. De resultaten per boring zijn weergegeven in de Appendix. Voor de locaties van de boringen wordt verwezen naar Figuur 2.

De bovenlaag blijkt overal verstoord te zijn en op enkele terreindelen is grond opgebracht (boringen 7, 13 en 15). De meeste boringen (behalve boringen 8, 10, 13 en 14) laten een rest van een B-horizont (inspoelingslaag) zien. De A-horizont (uitspoelingslaag) is nergens meer aanwezig. Onder de B-horizont zit leem op een diepte variërend tussen de 35 tot 80 cm. Boornummers 9, 10 en 11 bevatten een moerige laag. In boringen 10, 13 en 14 is een veenpakket aangetroffen.

Zowel aan het oppervlak als in de boringen zijn geen archeologische indicatoren waargenomen.



Figuur 2. Noordwolde: situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer.

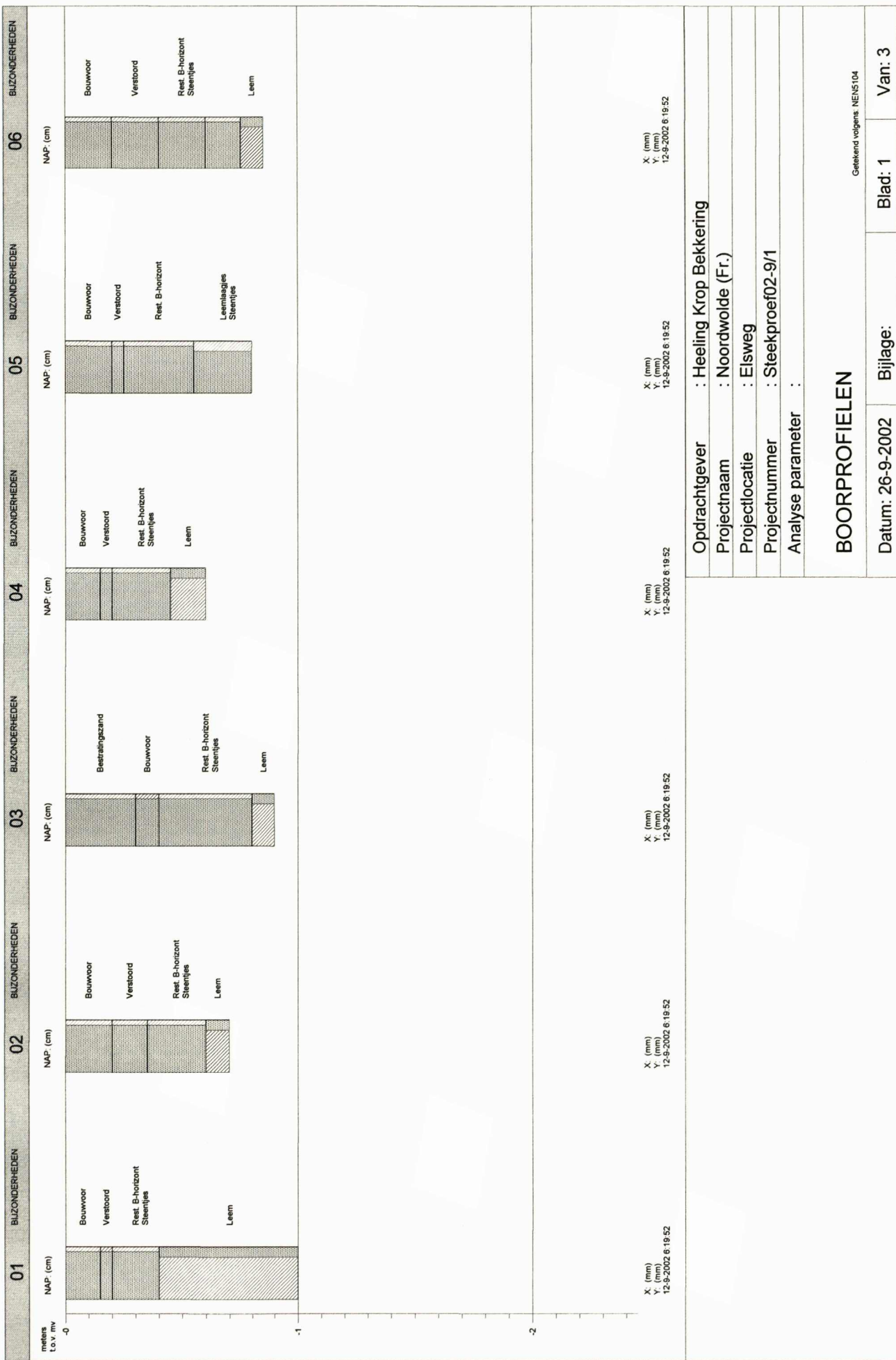
Conclusies en advies

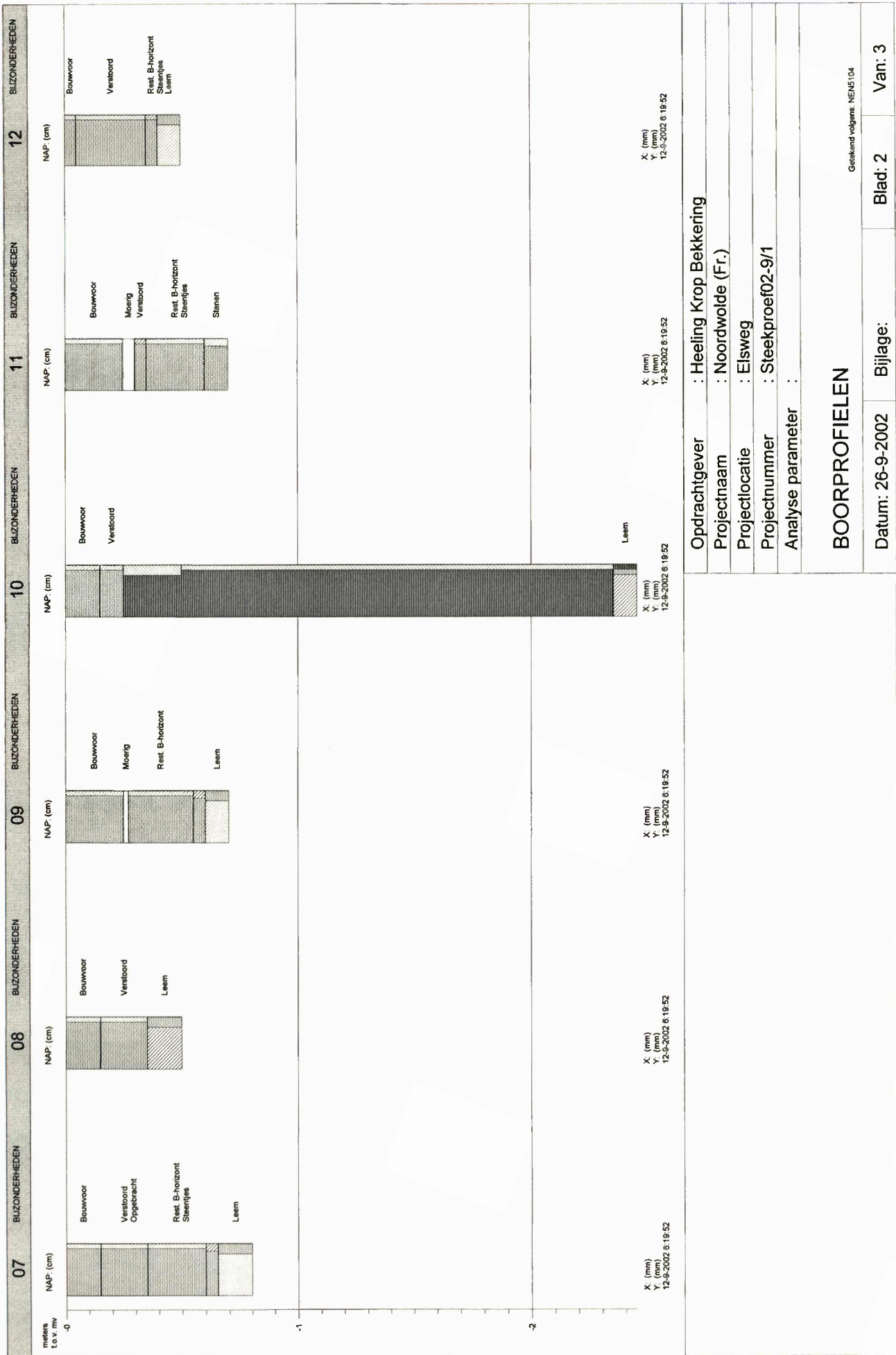
Tijdens het onderzoek is gebleken dat de bodem tot geringe diepte verstoord is. Onder de verstoorde laag bevindt zich in de meeste gevallen nog een restant van de B-horizont. Het oosten van het plangebied is venig.

Gezien de matige staat van het bodemprofiel, de ondiepe leemlaag en de afwezigheid van archeologische indicatoren, is de kans op onverstoorde archeologische sporen klein. Op basis van de huidige stand van kennis zijn beschermende c.q. beperkende maatregelen voor plangebied *Elsweg* niet wetenschappelijk verdedigbaar. Archeologisch vervolgonderzoek is niet noodzakelijk.

Appendix

Noordwolde: boorprofielen en bodembeschrijving volgens NEN5104.





Opdrachtgever : Heeling Krop Bekkering

Projectnaam : Noordwolde (Fr.)

Projectlocatie : Elsweg

Projectnummer : Steekproef02-9/1

Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Gerelateerd volgens NEN5104

Datum: 26-9-2002 Bijlage:

Blad: 2

Van: 3



X: (mm)
 Y: (mm)
 12-9-2002 6 19 52

X: (mm)
 Y: (mm)
 12-9-2002 6 19 52

X: (mm)
 Y: (mm)
 12-9-2002 6 19 52

Opdrachtgever	: Heeling Krop Bekkering
Projectnaam	: Noordwolde (Fr.)
Projectlocatie	: Elsweg
Projectnummer	: Steekproef02-9/1
Analyse parameter	:

BOORPROFIELEN

Getekend volgens: NEN5104

Datum: 26-9-2002	Bijlage:	Blad: 3	Van: 3
------------------	----------	---------	--------

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Heeling Krop Bekkering
Projectnaam : Noordwolde (Fr.)
Projectnummer : Steekproef02-9/1
Projectlocatie : Elsweg

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 15	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	15 - 20	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	20 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Rest. B-horizont Steentjes
02 Boring	40 - 100	LEEM, sterk zandig	5Y7/2 lgrijs	Leem
	0 - 20	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	20 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
03 Boring	35 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Rest. B-horizont Steentjes
	60 - 70	LEEM, sterk zandig	5Y7/2 lgrijs	Leem
	0 - 30	ZAND, zwak siltig	2.5Y7/1 lgrijs	Bestratingszand
04 Boring	30 - 40	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	40 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Rest. B-horizont Steentjes
	80 - 90	LEEM, sterk zandig	5Y7/2 lgrijs	Leem
05 Boring	0 - 15	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	15 - 20	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	20 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Steentjes Rest. B-horizont
06 Boring	45 - 60	LEEM, sterk zandig	5Y7/2 lgrijs	Leem
	0 - 20	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	20 - 25	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
07 Boring	25 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Rest. B-horizont
	55 - 80	ZAND matig fijn, sterk siltig	5Y7/2 lgrijs	Leemlaagjes Steentjes
	0 - 20	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
08 Boring	20 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	40 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Steentjes Rest. B-horizont
	60 - 75	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR4/4 bruin	
09 Boring	75 - 85	LEEM, sterk zandig	5Y7/2 lgrijs	Leem
	0 - 15	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	15 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
10 Boring	35 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Opgebracht Rest. B-horizont Steentjes
	60 - 65	ZAND matig fijn, matig siltig	10YR4/4 bruin	
	65 - 80	LEEM, sterk zandig	5Y7/2 lgrijs	Leem
11 Boring	0 - 15	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	15 - 25	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	25 - 50	VEEN, sterk kleiig	7.5YR1.7/1 zwart	
12 Boring	50 - 235	VEEN, zwak kleiig	7.5YR3/3 dbruin	
	235 - 245	LEEM, zwak zandig, zwak humeus	7.5YR3/3 dbruin	Leem
	0 - 25	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
13 Boring	25 - 30	LEEM, sterk zandig, zwak humeus	7.5YR1.7/1 zwart	Moerig
	30 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	35 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Steentjes Rest. B-horizont
14 Boring	60 - 70	ZAND matig fijn, matig siltig	10YR4/4 bruin	Stenen

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Heeling Krop Bekkering
Projectnaam : Noordwolde (Fr.)
Projectnummer : Steekproef02-9/1
Projectlocatie : Elsweg

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
12 Boring	0 - 5	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	5 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	35 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	Steentjes
13 Boring	40 - 50	LEEM, sterk zandig	5Y7/2 lgrijs	Rest. B-horizont Leem
	0 - 5	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	5 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Opgebracht Verstoord
	35 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	
	45 - 165	VEEN, zwak kleilig	7.5YR3/3 dbruin	Rest. B-horizont
14 Boring	165 - 175	LEEM, zwak zandig, zwak humeus	7.5YR3/3 dbruin	Leem
	0 - 10	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	10 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord
	60 - 100	VEEN, zwak kleilig	7.5YR3/3 dbruin	
	100 - 125	VEEN, sterk zandig	7.5YR3/3 dbruin	
15 Boring	125 - 130	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	
	0 - 20	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor
	20 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Verstoord Opgebracht
	35 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Rest. B-horizont
	45 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/4 bruin	Steentjes
	60 - 70	LEEM, sterk zandig	5Y7/2 lgrijs	Leem

Tabel Overzicht Bijzonderheden

Opdrachtgever : Heeling Krop Bekkering
 Projectnaam : Noordwoide (Fr.)
 Projectnummer : Steekproef02-9/1
 Projectlocatie : Elsweg

BIJZONDERHEID	MEETPUNT	TRAJECT (cm-mv)	GRONDSOORT	KLEUR	GEUR(STERKTE)
Bestratingszand	03	0 - 30	ZAND, zwak siltig	2.5Y7/1	Igrijs
Bouwvoor	01	0 - 15	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	02	0 - 20	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	03	30 - 40	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	04	0 - 15	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	05	0 - 20	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	06	0 - 20	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	07	0 - 15	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	08	0 - 15	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	09	0 - 25	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	10	0 - 15	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	11	0 - 25	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	12	0 - 5	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	13	0 - 5	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	14	0 - 10	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
	15	0 - 20	ZAND, zwak siltig	10YR1.7/1	zwart
Leem	01	40 - 100	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
	02	60 - 70	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
	03	80 - 90	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
	04	45 - 60	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
	06	75 - 85	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
	07	65 - 80	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
	08	35 - 50	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
	09	60 - 70	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
	10	235 - 245	LEEM, zwak zandig, zwak humeus	7.5YR3/3	dbruin
	12	40 - 50	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
	13	165 - 175	LEEM, zwak zandig, zwak humeus	7.5YR3/3	dbruin
	15	60 - 70	LEEM, sterk zandig	5Y7/2	Igrijs
Leemlaagjes	05	55 - 80	ZAND matig fijn, sterk siltig	5Y7/2	Igrijs
Moerig	09	25 - 27	LEEM, sterk zandig, zwak humeus	7.5YR1.7/1	zwart
	11	25 - 30	LEEM, sterk zandig, zwak humeus	7.5YR1.7/1	zwart
Opgebracht	07	15 - 35	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR2/3	zwart
	13	5 - 35	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR2/3	zwart
	15	20 - 35	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR2/3	zwart
Rest. B-horizont	01	20 - 40	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	02	35 - 60	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	03	40 - 80	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	04	20 - 45	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	05	25 - 55	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	06	40 - 60	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	07	35 - 60	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	09	27 - 55	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	11	35 - 60	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	12	35 - 40	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR3/4	dbruin
	13	45 - 165	VEEN, zwak kleilig	7.5YR3/3	dbruin
	15	35 - 45	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
Steentjes	01	20 - 40	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	02	35 - 60	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	03	40 - 80	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	04	20 - 45	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	05	55 - 80	ZAND matig fijn, sterk siltig	5Y7/2	Igrijs
	06	40 - 60	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	07	35 - 60	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	11	35 - 60	ZAND matig fijn, zwak siltig,	7.5YR3/3	dbruin
	12	35 - 40	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR3/4	dbruin
	15	45 - 60	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR4/4	bruin
Stenen	11	60 - 70	ZAND matig fijn, matig siltig	10YR4/4	bruin
Verstoord	01	15 - 20	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR2/3	zwart
	02	20 - 35	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR2/3	zwart
	04	15 - 20	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR2/3	zwart
	05	20 - 25	ZAND matig fijn, zwak siltig,	10YR2/3	zwart

Tabel Overzicht Bijzonderheden

Oprichtgever : Heeling Krop Bekkering
Projectnaam : Noordwolde (Fr.)
Projectnummer : Steekproef02-9/1
Projectlocatie : Elsweg

BIJZONDERHEID	MEETPUNT	TRAJECT (cm-mv)	GRONDSOORT	KLEUR	GEUR(STERKTE)
Verstoord	06	20 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	
	07	15 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	
	08	15 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	
	10	15 - 25	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	
	11	30 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	
	12	5 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	
	13	5 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	
	14	10 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	
	15	20 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	

Rijksdienst voor het Oudheidkundig
Bodemonderzoek - Bibliotheek



* 1 0 0 1 0 1 7 8 *

sn: 100008797

bc:10010178

STEEK 2002.09.1